

ANDREÏ MAKINE

DINCOLO DE FRONTIERE

(fragment)

I. Marea strămutare

Cei doi bărbați urcă separat la bord – funcționarii de la serviciul de Protocol fac tot ce le stă în putință ca să-i împiedice să se întâlnească. Doi foști președinți! Destul de scunzi de statură, își mobilizează rămășițele de îndrăzneală într-o caraghioasă strădanie de solemnitate, de măreție.

Tom își amintește vag de mandatele lor. Cel dintâi a fost părăsit de nevastă, al doilea – în loc să se ocupe de treburile statului – o ștergea noapte de noapte, pe un scuter, la amantă... E greu să-ți imaginezi toate zbunguiețile astea de la palatul Elysée, ținând seamă de tot ce s-a întâmplat după aceea. Pulverizarea Europei, războaie civile, sălbăticirea lumii.

Cei doi cumetri par niște adolescenți îmbătrâniți, haini. „Cum de îndrăznesc să mă alunge?” se întreabă fiecare dintre ei, incredințat că tovarășul lui și-a binemeritat exilul.

Surghiunul îi privește pe o sumedenie de oameni. Populația franceză a scăzut la jumătate și nu mai numără decât treizeci de milioane de persoane. Această descreștere a căpătat și un nume: Marea Strămutare.

În lunile precedente, orb și cu ambele picioare în ghips, Tom primea veștile grație unui străvechi tranzistor: în cutare zi, plecarea de la Toulon a patruzeci de mii de persoane, îmbarcarea, la Marsilia, a altor șaptezeci de mii, după încă o zi...

Acum, după ce și-a redobândit vederea, privește Marea Strămutare pe tabletă. Militarii călăuzesc gloata spre pacheturi cu un sânge rece scutit de orice dorință de război și, dacă se iscă vreo încăierare, restabilesc ordinea pe dată. În noianul de expulzați, un prim-plan surprinde o expresie mânioasă, o gură schimonosită de-o înjurătură: intenția regizorului e să filmeze fără sonor, așa încât atenția se îndreaptă către mimică și priviri, cătrănite sau cuprinse de furie.

Emisiunea nu are nimic dintr-un reportaj realizat la cald. E mai degrabă un documentar care lămurește motivele acestui exod silit. Sunt date în reluare secvențe de arhivă: inundarea Europei cu migranți, mass-media predicând ospitalitatea și toleranța, politicienii estimând numărul de nou-veniți de care ar avea nevoie Bătrânul Continent –

cincizeci de milioane, o sută de milioane, trei sute de milioane... Slujbașii antirasismului tună și fulgeră împotriva „ideilor râncede” ale celor care se cramponează de propria identitate. O voce discordantă – tână care, pe un platou de televiziune, susține că, pentru a integra această maree umană, s-ar cuveni construite milioane de apartamente și create tot atâtea locuri de muncă, și asta într-o țară aflată în faliment.

Tom își amintește de răsturnarea produsă pe vremea când era copil, în jurul anului 2015. Gesturile zilnice cele mai banale deveniseră pe-atunci primejdioase. Coborârea la metrou, urcarea într-un tren, mersul la cinematograful, toate se petreceau în prezența unor oameni înarmați. Una dintre mătușile lui a fost doborâtă în mijlocul unei librării, iar un coleg de-al tatălui său, pe terasa unei cafenele...

Anii adolescenței îi lăsaseră senzația de smuceală, de goană cu capul înainte. atentatele nu mai mirau pe nimeni. Guvernul se agăța de pârguile unei puteri ale cărei curele de transmisie păreau retezate. Într-o bună zi, a fost incendiat Palatul de Justiție – de către activiștii unei mișcări sociale aliate cu grupurile comunitare. „Lupta de clasă s-a alăturat luptei de rasă”, cum judicios a formulat un ziarist.

Prea tânăr ca să fie implicat în războiul civil, Tom îl trăia ca pe o iluzie optică. Canalele de presă trâmbețau binefacerile traiului-laolaltă și ale diversității, însă el nu reținea decât scenele reale: la ieșirea dintr-un supermarket zăceau femeia aceea și bebelușul ei – măcelăriți –, iar sângele li se amestecase într-o băltoacă de lapte scursă dintr-o sticlă...

Mijindu-și ochii, încearcă să găsească o amintire mai puțin cumplită... La liceul lui, niște afișe explicau cum să te aperi de un atac terorist: niște omuleți arătau gestul salvator. Cu o carioca, un elev îi înzestraseră cu niște apendice sexuale proeminente și le scrisese niște replici de tot hazul. Unul dintre ei, sărind pe o bombă, zbigera: „Prاف mă fac!” Directorul a dispus scoaterea acestui material didactic denaturat...

Tom redeschide ochii: reportajul despre Marea Strămutare arată un grup de oameni care gesticulează și, în ciuda absenței sonorului, se poate bănuși că-i muștraluiesc pe militari. Unul dintre provocatori agită un desen: un soldat burzuluiit calcă în picioare cuvântul „Republica”. Sunt niște caricaturiști, moștenitori ai unei redacții cândva

mitraliate. În ce an să fi fost? Avuseseră loc atâtea masacre între timp... Părinții lui vorbiseră adesea despre cazul acesteia și, copil fiind, Tom ținuse minte numele „Charlie” afișat pe fereastra de la bucătărie. Respectiva baie de sânge i-a insinuat în mintea încă necoaptă o idee tulburătoare: atunci când pomeneai anumite subiecte, îți primejduiai cariera sau chiar viața! De-atunci, caricaturile înfățișau un dumnezeu al cărui crucifix era exhibit de către toți credincioșii...

Existența cenzurii, în patria lui profund atașată libertății de expresie, nu i-a dat deloc pace. Anumite tabuuri ocroteau o populație sau alta în funcție de culoarea pielii, de obiceiurile sexuale sau de origini. Toate astea i se păreau nedrepte! Maică-sa știuse să-i potolească indignarea juvenilă: „Cuvintele interzise sunt ca o apă care dă în clocot. Degeaba potrivești capacul deasupra, oala tot o să explodeze...”

Cu gândul la această fierbere sub presiune, își dădea seama că, pe măsură ce apăsa capacul, ideile ajungeau la paroxism. Ziarele celebrau paradisul amestecului rasial, în vreme ce numeroase site-uri de pe Internet denunțau invazia africană, substituirea popoarelor, integrismul exterminator...

În ce moment anume se revărsase apa din oală? În ziua când îi atacaseră facultatea, la Saint-Denis, cu aruncătoare de grenade? Ori două luni mai târziu, când a ars Biblioteca națională – „acest templu al cărților nelegiuite”, după cum răcneau autorii atentatelor?

Întrerupându-și studiile din pricina turbulențelor, avea să se înregistreze de partea celor care se străduiau să repună pe picioare această țară șubrezită. Atunci, întâlnind-o pe Christelle, și-a dat seama cât de tare se înșela.

Ziaristă pariziană, cu șase ani mai în vârstă, îl trezise pe adolescentul aproape nevinovat care era, atât din punct de vedere sexual, cât și politic. Islamul invadator și periculos? Cătuși de puțin! explica ea. O reacție firească a popoarelor în fața imperialismului americano-sionist. Năvala migratoare care devastează Europa? Nu, doar previzibilă întoarcere a biciului spre foștii colonizatori! Neputința de a clădi o civilizație viabilă din această amestecătură multietnică? Dimpotrivă, era creuzetul unei epoci noi, matricea unui om care se va dezbăra de himerele naționaliste.

Trupul lui Christelle era validarea vie a acestui discurs: felul în care-și arcură șoldurile când se oferea să fie luată pe la spate și, mai convingătoare încă, în desfășurările felei.

Originar din Roubaix, nu avea decât douăzeci și trei de ani, puțină experiență în ale dragostei, și încă și mai puțină în privința Parisului. Christelle îi era ghid, dascăl, cea dintâi amantă adevărată. Îl învăța terminologia antirasistă, frazeologia drepturilor omului, vocabularul multiculturalismului. Atunci când, între aceste cuvinte și realitate, se căsca o prăpastie, Christelle i se împotriva cu trupul ei longilin și foarte bine antrenat sexual.

De altfel, Tom era copleșit mai degrabă de această gramatică a ideilor decât de plăcerile trupesti: stăpâna limbajului Binelui!

Într-o zi, acest jargon și-a vădit limitele... La grădinița „Petite Arche”, din Créteil, s-au tras focuri de armă. Prin repetiție, astfel de asinate deveniseră aproape banale, iar acum, noutatea ținea de modul de operare. Teroriștii filmau masacrul, îi interpelau pe copii înainte să-i ucidă, ba chiar le puneau o mitralieră în mână, făcându-i asasini fără voia lor. Anumite secvențe, reluate pe Net, erau insuportabile. O fetiță șterge sângele de pe obrazul colegului său mort. O educatoare se agită ca să protejeze un grup de copii și, cu beregata tăiată, rămâne o clipă în genunchi după care se prăbușește. Un puști îi întinde teroristului o jucărie de pluș și primește o rafală direct în nutcă...

Gramatica învățată de la Christelle, cea care putea îndreptăți totul, s-a făcut țandări. „Nu! N-au nicio scuză! Striga Tom. Trebuie împușcați! Până la unul!”. Christelle i-a răspuns cu dispreț: „Nimeni nu cere împușcarea soldaților israelieni care ucid nevinovați. Cine le-a impus oare acestor tineri musulmani legea talionului? Cine? De altfel, părinții n-aveau decât să-și trimită odraslele la o școală non comunitară...”

Discuția a derapat. „Un copil nu are religie, nu, urla el. Christelle, mai pricepută la dialectică, pomenea conflicte în „care confesiunea musulmană era condamnată *de facto*”. Vocile li se amestecau într-o zarvă din ce în ce mai înverșunată însă, dintr-o dată, Tom a amuțit: Christelle îi zâmbea nelămurit, cu ochii pe jumătate închiși – era una dintre acele chemări care îi poticneau respirația cu un val fierbinte de dorință. „Bine, fie, a șoptit ea. Vorbim mai târziu. Hai încoace!”

I-a făcut pe voie, cu acea grabă obișnuită care o făcea să rânjească, i s-a strecurat între coapse, de parcă ar fi vrut să-și găsească adăpost... Niciodată nu s-a urât mai tare decât după această partidă de sex. Chipul lui Christelle i s-a arătat din profil: asprimea superioară a cuiva care are mereu dreptate.

Cu toate astea, și ea a căzut în capcană, împinsă de violența Istoriei. Clădirile ziarului la care lucra au suferit un atac și, în două minute, ardeau ca niște torțe. Supraviețuitorii au primit adăpost într-o redacție asociată care, la rândul ei, avea să fie incendiată... Gramatica lor țeșută din minciuni și care ținuse atâta amar de vreme Franța în captivitate se preschimba în scrum.

De-acum, lui Tom i se arăta o Christelle debusolată, măcinată de o dezamăgire de copil răsfățat. Și împiedicată la vorbă, căci era privată de propria gramatică: „Acest guvern de stân... stânga ne consideră islamo-stân... stângiști!”

(din romanul *Dincolo de frontiere*, de Andrei Makine, în curs de apariție la editura Polirom; traducere din limba franceză de Daniel Nicolescu.)